EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.5.2020
COM(2020) 523 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reformem Rumunska na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2020

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reformem Rumunska na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2020

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik[1], a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy[2], a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 17. prosince 2019 přijala Komise roční strategii pro udržitelný růst, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2020. Náležitě přitom zohlednila evropský pilíř sociálních práv vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Dne 17. prosince 2019 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování, ve které je Rumunsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.

(2) Dne 26. února 2020 byla zveřejněna zpráva o Rumunsku[3] za rok 2020. V této zprávě byl posouzen pokrok, jejž Rumunsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých Radou dne 9. července 2019[4], v přijímání opatření v návaznosti na doporučení přijatá v předchozích letech a v plnění národních cílů v rámci strategie Evropa 2020. Součástí zprávy byl rovněž hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení

[1] Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 522 final.
[4] Úř. věst. C 301, 5.9.2019, s. 117.

(EU) č. 1176/2011, jehož výsledky byly taktéž zveřejněny dne 26. února 2020. Komise na základě své analýzy dospěla k závěru, že se Rumunsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Důvodem zranitelnosti je zejména snižující se nákladová konkurenceschopnost a zvyšující se schodek běžného účtu v kontextu expanzivní fiskální politiky a nepředvídatelného podnikatelského prostředí.

(3) Dne 11. března 2020 Světová zdravotnická organizace oficiálně prohlásila šíření onemocnění COVID-19 za globální pandemii. Jedná se o závažné ohrožení veřejného zdraví, které se dotýká občanů, společnosti i hospodářství. Pandemie vytváří značný tlak na vnitrostátní systémy zdravotní péče, narušuje globální dodavatelské řetězce, způsobuje volatilitu na finančních trzích, vyvolává šoky ve spotřebitelské poptávce a negativně poznamenává celou řadu odvětví. Ohrožuje pracovní místa a příjmy lidí a podnikání společností. Pandemie vyvolala velký hospodářský otřes, který už v Evropské unii zanechává vážné následky. Dne 13. března 2020 přijala Komise sdělení[5], v němž vyzvala ke koordinované hospodářské reakci na tuto krizi se zapojením všech aktérů na vnitrostátní úrovni a na úrovni Unie.

(4) Několik členských států vyhlásilo nouzový stav nebo zavedlo mimořádná opatření. Veškerá mimořádná opatření by měla být striktně přiměřená, nezbytná, časově omezená a v souladu s evropskými a mezinárodními standardy. Měla by podléhat demokratickému dohledu a nezávislému soudnímu přezkumu.

(5) Dne 20. března 2020 přijala Komise sdělení o aktivaci obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu[6]. Tato doložka stanovená v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a v čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1467/97 usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách závažného hospodářského útlumu. Komise ve svém sdělení předestřela Radě svůj názor, že vzhledem k očekávanému závažnému hospodářskému útlumu v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 umožňují stávající podmínky aktivaci doložky. Hodnocení Komise odsouhlasili 23. března 2020 ministři financí členských států. Aktivace obecné únikové doložky umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, pokud to neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Pokud jde o nápravnou složku, může Rada na doporučení Komise rovněž rozhodnout o přijetí revidované fiskální trajektorie. Obecná úniková doložka nicméně nepozastavuje postupy v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Členským státům dovoluje odchýlit se od rozpočtových požadavků, které by se uplatňovaly za normálních okolností, a Komisi a Radě umožňuje provádět v rámci paktu nezbytná opatření pro koordinaci politik.

(6) Je zapotřebí nepřetržitě jednat, aby se šíření pandemie omezilo a tlumilo, aby se posílila odolnost vnitrostátních systémů zdravotní péče, aby se zmírnily socioekonomické důsledky prostřednictvím podpůrných opatření pro podniky a domácnosti a aby se zajistily adekvátní zdravotní a bezpečnostní podmínky na pracovištích s výhledem na obnovení ekonomické aktivity. Unie by měla plně využívat rozličné nástroje, které má k dispozici, aby podpořila úsilí členských států v těchto oblastech. Členské státy a Unie by současně měly společně pracovat na přípravě opatření, která jsou nutná pro návrat k normálnímu fungování naší společnosti a ekonomik a k udržitelnému růstu, přičemž do těchto opatření by měly mimo jiné začlenit ekologickou a digitální transformaci a promítnout veškeré ponaučení z krize.

---

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(7) Krize způsobená pandemií COVID-19 poukázala na flexibilitu, kterou jednotný trh nabízí k přizpůsobení se mimořádným situacím. Aby se však zajistil rychlý a plynulý přechod k fázi oživení a k volnému pohybu zboží, služeb a pracovníků, musí být hned, jak přestanou být nezbytná, zrušena mimořádná opatření, jež brání normálnímu fungování tohoto trhu. Ze stávající krize vyplynulo, že jsou zapotřebí plány krizové připravenosti ve zdravotnictví, zahrnující zejména lepší nákupní strategie, diverzifikované dodavatelské řetězce a strategické rezervy základního vybavení. Jedná se o zásadní faktory pro vypracování rozsáhlejších plánů krizové připravenosti.

(8) Normotvůrce Unie již změnil příslušné legislativní rámce[7] tak, aby členské státy mohly mobilizovat veškeré nevyužité zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů a řešit tak mimořádné dopady pandemie COVID-19. Uvedené změny zajistí další flexibilitu a také zjednodušené a efektivnější postupy. Aby se zmírnily tlaky v oblasti peněžních toků, mohou členské státy v účetním období 2020–2021 rovněž využít 100% míru spolufinancování z rozpočtu Unie. Rumunsko se vyzývá, aby těchto možností plně využívalo a jejich prostřednictvím pomáhalo jednotlivcům a odvětvím, kterých se zmíněné problémy dotýkají nejvíce.

(9) Je pravděpodobné, že socioekonomické důsledky pandemie se projeví nerovnoměrně napříč rumunskými regiony, a to kvůli významným rozdílům v oblasti investic a produktivity práce, jakož i z důvodu rozdílných modelů specializace. To s sebou nese značné riziko prohloubení rozdílů mezi rumunskými regiony, čímž se zvrátí v současnosti pozorovaný trend stírání rozdílů mezi hlavním městem a zbytkem země a mezi městskými a venkovskými oblastmi. Jelikož kromě výše uvedeného hrozí i dočasné narušení procesu konvergence mezi členskými státy, vyžaduje současná situace cílené politické reakce.

(10) Dne 8. května 2020 předložilo Rumunsko svůj národní program reforem na rok 2020 a dne 14. května 2020 svůj konvergenční program z roku 2020. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.

(11) Na Rumunsko se v současnosti vztahuje nápravná složka Paktu o stabilitě a růstu.

(12) Dne 3. dubna 2020 Rada rozhodla, že Rumunsko vykazovalo nadměrný schodek, neboť v roce 2019 nesplnilo kritérium schodku. Uvedené rozhodnutí vycházelo z aktualizovaných fiskálních cílů vlády, které zohlednily údaje o dosavadním plnění rozpočtu od začátku roku. Výsledný schodek veřejných financí v roce 2019 ve výši 4,3 % HDP nesplnění kritéria schodku potvrdil. Nesplnění kritéria schodku bylo výsledkem trvalého nárůstu fiskální nerovnováhy způsobeného expanzivní fiskální politikou prováděnou od roku 2016, během období silného hospodářského růstu. Kvůli systematickým a opakovaným odchylkám od vnitrostátních fiskálních pravidel, ke kterým během tohoto období docházelo, uvedená pravidla do značné míry pozbyla účinnosti. Rumunsko navíc opakovaně nepřijalo účinná opatření v návaznosti na

[7] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 508/2014, pokud jde o specifická opatření pro aktivaci investic do systémů zdravotní péče členských států a do jiných odvětví jejich ekonomik v reakci na šíření onemocnění COVID-19 (investiční iniciativa pro reakci na koronavirus) (Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 5) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 1301/2013 a (EU) č. 1303/2013, pokud jde o specifická opatření k zajištění mimořádné flexibility pro využití evropských strukturálních a investičních fondů v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19 (Úř. věst. L 130, 24.4.2020, s. 1).

doporučení Rady, která mu byla adresována v souvislosti s postupem při závažné odchylce. Dne 3. dubna 2020 Rada rovněž vydala doporučení k odstranění nadměrného schodku veřejných financí v Rumunsku nejpozději do roku 2022.

(13) Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí Rumunska byla v důsledku vysokých rozpočtových schodků a předpokládaného významného nárůstu nákladů souvisejících se stárnutím populace, zejména důchodů, ohrožena již před rozšířením nákazy COVID-19. Starobní důchody byly od září 2019 navýšeny o 15 % a na základě nového důchodového zákona, který byl přijat v létě 2019, mají v září 2020 vzrůst o 40 % a v září 2021 pak být dále navýšeny. Výdaje na důchody by tak v období 2020–2022 měly výrazně vzrůst. Dopady pandemie COVID-19 na hospodářskou činnost a fiskální úsilí nezbytné k jejich zmírnění dále zvyšují rizika související s udržitelností veřejných financí. V důsledku rozhodnutí, která Rumunsko v oblasti fiskální politiky v minulosti učinilo, má tato země pro řešení dopadů rozšíření onemocnění COVID-19 jen malou fiskální rezervu.

(14) Ve svém konvergenčním programu z roku 2020 Rumunsko plánuje, že se celkové saldo veřejných financí zhorší ze schodku ve výši 4,3 % HDP v roce 2019 na schodek ve výši 6,7 % HDP v roce 2020, zatímco poměr dluhu k HDP se zvýší z 35,2 % v roce 2019 na 40,9 % v roce 2020. Makroekonomický a fiskální výhled ovlivňuje vysoká nejistota spojená s pandemií COVID-19. Rozpočtové projekce kromě toho ovlivňují rizika specifická pro danou zemi, konkrétně to, že některé příjmy zřejmě nejsou odhadnuty v souladu s podkladovými makroekonomickými projekcemi, zatímco omezení některých výdajových položek je zřejmě založeno na opatřeních fiskální konsolidace, která nejsou v programu specifikována.

(15) Rumunsko v reakci na pandemii COVID-19 a jako součást koordinovaného přístupu Unie přijalo rozpočtová opatření ke zvýšení kapacity svého systému zdravotní péče, omezení pandemie a k poskytování pomoci obzvlášť zasaženým jednotlivcům a podnikům. Podle konvergenčního programu z roku 2020 dosahují tato rozpočtová opatření výše 1,2 % HDP. Součástí těchto opatření jsou dávky v nezaměstnanosti z provozních důvodů pro zaměstnance a podobné dávky pro ostatní kategorie pracovníků, výdaje na zdravotnické vybavení a jiné výdaje na podporu boje proti onemocnění COVID-19 a prémie pro zaměstnance ve zdravotnictví pečující o pacienty s onemocněním COVID-19. Vláda navíc oznámila opatření, která sice nemají přímý rozpočtový dopad, avšak přispějí k podpoře likvidity pro podniky. Tato opatření zahrnují odklady daní, urychlení vrácení DPH, úvěrové záruky pro malé a střední podniky, dočasné moratorium na splácení úvěrů pro domácnosti a malé a střední podniky a odložení plateb nájmů a účtů za služby pro malé a střední podniky. Opatření přijatá rumunskou vládou jsou celkově v souladu s pokyny stanovenými ve sdělení Komise o koordinované hospodářské reakci na rozšíření onemocnění COVID-19.

(16) Na základě prognózy Komise z jara 2020 se za předpokladu nezměněné politiky očekává, že saldo veřejných financí Rumunska dosáhne v roce 2020 výše −9,2 % HDP a v roce 2021 výše −11,4 % HDP. Poměr dluhu k HDP podle prognózy Komise v roce 2020 dosáhne 46,2 %.

(17) Rumunsko dne 16. března 2020 vyhlásilo nouzový stav. Od 25. března 2020 musely zavřít školy a obchody, s výjimkou obchodů prodávajících produkty základní potřeby, a začala platit omezení překročení hranic. Pohyb ve veřejných prostorách byl povolen jen v omezených případech, přičemž pro osoby starší 65 let platila přísnější opatření. Rumunsko rovněž zavedlo zákaz cestování do některých zemí a na několik měst uvalilo striktní karanténu. Tato situace výrazně zasáhla výrobní odvětví hospodářství,

neboť opatření omezující volný pohyb osob měla závažný negativní dopad na hospodářskou činnost. Pokud jde o odvětví průmyslu, několik výrobců v březnu zastavilo výrobu, což mělo závažné vedlejší účinky na klíčová odvětví, jako je automobilový průmysl. Obdobný vývoj je pozorován v odvětví maloobchodu a pohostinství. Celkové dopady této situace povedou v roce 2020 k hospodářské recesi. Nouzový stav skončil dne 14. května 2020 a Rumunsko oznámilo, že bude postupně rušit opatření omezující volný pohyb osob. Dne 15. května 2020 byla zavedena opatření týkající se uvolnění pohybu ve městech, částečného opětovného zahájení maloobchodního prodeje a povinného nošení ochranných roušek v uzavřených veřejných a obchodních prostorách, ve veřejné dopravě a na pracovištích. Na začátku května 2020 postupně obnovili svou činnost někteří výrobci automobilů. Vláda připravuje další opatření zaměřená na oživení ekonomiky.

(18) Systém zdravotní péče je kvůli pandemii pod nebývalým tlakem. Krize postihla systém charakterizovaný strukturálními nedostatky, jako jsou nízké výdaje a nerovný přístup ke zdravotní péči. V této souvislosti představuje klíčovou výzvu zlepšení odolnosti systému zdravotní péče a jeho schopnosti reagovat na otřesy. Rumunsko v rámci okamžité reakce nakoupilo klíčový zdravotnický materiál a zahrnulo náklady spojené s léčbou onemocnění COVID-19 do balíčku minimálních dávek pro nepojištěné. Odolnost systému zdravotní péče oslabuje nedostatek pracovníků ve zdravotnictví včetně obvodních lékařů, zastaralá zdravotnická zařízení, nedostatek léčivých přípravků, nedostatečná odborná příprava zdravotnického personálu a omezená kontinuita a integrace mezi různými úrovněmi péče. Již před krizí COVID-19 byl zaznamenán nárůst nahlášených neuspokojených léčebných potřeb, přičemž přístup ke zdravotní péči se pravděpodobně ještě zhoršil. Pandemie dále poukázala na regionální rozdíly a rozdíly ve zdravotní péči o skupiny s nízkými příjmy a starší osoby. Dlouhodobými výzvami, které zvyšují tlak na udržitelnost systému zdravotní péče, jsou stárnutí obyvatelstva a migrace. V souvislosti s onemocněním COVID-19 je rovněž důležité řešit strukturální problémy, včetně rozvoje preventivní, ambulantní a komunitní péče, a to prostřednictvím dobře zacílených opatření veřejné politiky. K posílení rumunského systému zdravotní péče budou zapotřebí dlouhodobé investice, které umožní zajistit zdravotnický personál a vybavení, zlepšit technický a aplikovaný výzkum a pokrytí a dostupnost zdravotních služeb pro všechny občany, i v mimoměstských oblastech, a to mimo jiné využíváním služeb elektronického zdravotnictví.

(19) Rychlý hospodářský růst v posledních letech vedl ke zlepšení sociálních podmínek. Hrubý disponibilní příjem domácností v roce 2019 vzrostl o 5,7 %. Riziko chudoby a sociálního vyloučení, které v roce 2019 činilo 31,2 %, patřilo k nejvyšším v EU, ačkoli se postupně snižovalo. Dopad pandemie na hospodářství však může vést ke zhoršení sociálních podmínek. Očekává se, že dojde k nárůstu chudoby a sociálního vyloučení, včetně chudoby dětí, chudoby pracujících a příjmových nerovností, přičemž nejvíce ohrožené budou zranitelné skupiny, jako jsou pracovníci v nestandardním pracovním poměru, nehlášení pracovníci, osoby samostatně výdělečně činné, Romové, osoby se zdravotním postižením, starší osoby a bezdomovci. Rozsah a přiměřenost opatření sociální ochrany a účinnost systému daní a dávek, pokud jde o přerozdělování příjmu, zůstávají omezené. Děti ve venkovských oblastech a neformálních osadách mají omezený přístup ke kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči, adekvátní výživě, zdravotní péči a bydlení. Sociální dávky mají na snižování chudoby omezený dopad a referenční index, ze kterého se při stanovování většiny sociálních dávek vychází, nebyl od roku 2008 aktualizován. Přiměřenost podpory minimálního příjmu je jednou z nejnižších v EU. Reforma minimálního příjmu na sociální začlenění, která byla

schválena již v roce 2016, byla dále odložena na rok 2021. Sociální a základní služby jsou i nadále značně nedostačující, a to i pokud jde o přístup k vodě a sanitačním zařízením, energiím a bydlení. Územní rozdělení je navíc nerovnoměrné a vyznačuje se velkými rozdíly mezi venkovskými a městskými oblastmi a jednotlivými regiony. To může omezit schopnost čelit dopadům pandemie. Potenciál sociální ekonomiky ke zlepšení sociálních podmínek zůstává nevyužit.

(20) V roce 2019 byl vývoj na trhu práce pozitivní, ale přetrvávají rozdíly mezi regiony, venkovskými a městskými oblastmi a socioekonomickými skupinami. Byla zaznamenána vysoká míra neaktivity, zejména u žen, mladých lidí, osob s nízkou kvalifikací, osob se zdravotním postižením a starších osob. V souvislosti s rozšířením onemocnění COVID-19 se stávající problémy, spolu s rychle narůstající nezaměstnaností a neaktivitou, pravděpodobně ještě prohloubí. Podle prognózy Komise se očekává, že nezaměstnanost v roce 2020 vzroste o 6,5 % a v roce 2021 se sníží na 5,4 %. Problémem i nadále zůstává nehlášená práce a její negativní dopad by mohl být v současném kontextu ještě prohlouben, což poukazuje na potřebu podpořit přechod na hlášenou práci. Proto jsou nezbytné včasné služby přizpůsobené potřebám zranitelných skupin a pracovníků zasažených krizí. Pro posílení odolnosti trhu práce v krátkodobém i v dlouhodobém horizontu je kromě nedávno zahájeného režimu nezaměstnanosti z provozních důvodů klíčové rozšíření přístupu k režimům zkrácené pracovní doby, a dále pak podpora opatření na podporu příjmu, pružného uspořádání práce a práce na dálku pro zasažené pracovníky, a to za účasti sociálních partnerů.

(21) Potenciál hospodářského růstu Rumunska již před pandemií omezoval přetrvávající nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi spolu s demografickým vývojem a omezenou relevantností vzdělávání a odborné přípravy pro trh práce. Podíl dospělých, kteří se účastní vzdělávacích aktivit, činil v roce 2019 1,3 %, a byl tak jedním z nejnižších v EU. Nízká účast na předškolním vzdělávání a péči prohlubuje nerovnost příležitostí mezi žáky. Přetrvávají významné problémy, pokud jde o rovnost, inkluzivnost a kvalitu vzdělávání, a v této oblasti jsou zapotřebí strategické reformy. V Rumunsku je vysoký podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém (15,3 % v roce 2019) a mladých lidí, kteří nejsou studenty, nemají zaměstnání ani se neúčastní odborné přípravy (14,7 %, což je mírný nárůst oproti roku 2018). Dosud neexistuje integrovaný celostátní mechanismus, který by se zaměřoval na předčasné odchody ze vzdělávání. Výsledky v oblasti vzdělávání se nezlepšují, zejména ve venkovských a hospodářsky znevýhodněných oblastech. Účast na vysokoškolském vzdělávání je nízká a je stále nedostatečně sladěna s potřebami trhu práce. Obzvláště nízký zůstává počet absolventů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM). Rumunsko dosahuje špatných výsledků u mnoha složek digitálního a sociálního indexu, včetně digitálních veřejných služeb, digitálních dovedností celkové populace a digitalizace podniků. Základní digitální a softwarové dovednosti patří k nejnižším v EU. Přechod na dálkové vzdělávání způsobený COVID-19 je pro vzdělávací instituce a instituce odborné přípravy, pedagogy a studenty, zejména pro znevýhodněné studenty a Romy, kvůli nedostatečné digitální infrastruktuře problematický.

(22) Kvůli pandemii a následným opatřením omezujícím volný pohyb osob byly v celé zemi přerušeny dodavatelské řetězce, podniky musely omezit či ukončit svou činnost a lidé nebyli schopni pracovat. Podniky všech velikostí – zejména malé a střední – jsou narušením obchodu a omezením volného pohybu silně zasaženy a čelí problémům s likviditou a rizikům úpadku. Vláda přijala soubor opatření, která kombinují pomoc přizpůsobenou podnikům a ochranu příjmů všech dotčených pracovníků. Pro

překonání krize budou zapotřebí další zdroje, které umožní i nadále podporovat podniky a domácnosti. Zvláštní pozornost bude třeba věnovat odvětví služeb, neboť je krizí postiženo nejvíce a očekává se, že některá jeho pododvětví ponesou následky krize déle než odvětví výroby. Vládní opatření zahrnují vytvoření režimu veřejných záruk („IMM Invest“) s objemem finančních prostředků ve výši 15 miliard RON, jehož cílem je nabídnout vládní záruky malým a středním podnikům pro sjednání bezúročných půjček s cílem financovat investice a poskytnout provozní kapitál. Tyto záruky budou přínosné i pro banky, které musí zůstat dobře kapitalizovány a zásobeny dostatečnou likviditou, aby byl zajištěn nezbytný tok úvěrů pro domácnosti a podniky. Vzhledem k dosud omezené úloze bank při poskytování úvěrů podnikům – zejména inovativním malým a středním podnikům – nemusí být navíc úvěrové záruky samy o sobě dostačující.

(23) Na podporu hospodářského oživení bude důležité předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podpořit soukromé investice, mimo jiné relevantními reformami. Krize ještě jasněji ukázala, že Rumunsko nutně potřebuje obnovit práce na veřejné infrastruktuře v oblastech, jako jsou udržitelná doprava, čistá energie a infrastruktura ekosystémových a digitálních služeb. Městská doprava trpí nedostatečnou organizací odvětví a slabou administrativní kapacitou místních poskytovatelů. Systém pro nakládání s odpady se nadále vyznačuje velmi nízkou recyklací komunálního odpadu a velmi vysokou mírou skládkování. Provádění integrovaného vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu bude vyžadovat investice do čisté výroby a spotřeby energie, jakož i přeměnu regionů s jediným průmyslovým odvětvím a regionů s vysokými emisemi uhlíku. Je třeba zvýšit úsilí o rozšíření a modernizaci infrastruktury pitné vody a odpadních vod. Vzhledem k závažným strukturálním nedostatkům je rovněž nezbytně nutné investovat do sítě pro monitorování ovzduší. Rovněž je třeba modernizovat a zajistit interoperabilitu všech digitálních veřejných služeb, které slouží ke sdílení informací, a to mimo jiné v sociální oblasti, ve vzdělávání a ve zdravotnictví. Dlouhodobý udržitelný růst brzdí velké regionální rozdíly a nízká produktivita některých odvětví. Stejně důležité jsou investice na podporu konkurenceschopnosti hospodářství prostřednictvím podpory činností v oblasti výzkumu a vývoje a inovativních malých a středních podniků a začlenění do strategických hodnotových řetězců Unie. Investice podniků do výzkumu a vývoje jsou i nadále nízké a omezené na malý počet pododvětví, která jsou vysoce závislá na přímých zahraničních investicích. Výsledkem poklesu veřejných prostředků na výzkum a vývoj je špatná kvalita vědy a technologií a slabé propojení mezi akademickou a podnikatelskou sférou. Programování Fondu pro spravedlivou transformaci na období 2021–2027 by Rumunsku mohlo pomoci řešit některé z problémů, které s sebou nese přechod k ekonomice neutrální z hlediska změny klimatu, zejména v oblastech, které jsou zmiňovány v příloze D zprávy o této zemi[8]. To by Rumunsku umožnilo tento fond optimálně využít.

(24) Reforma veřejné správy stagnuje. Neexistuje žádný účinný rámec pro strategické a rozpočtové plánování, což má řetězový efekt na strategickou vizi dlouhodobého rozvoje země, stanovení prioritních opatření a koordinaci politik na ústřední a místní úrovni. Odvětvový strategický rámec je roztříštěný a některé strategie se překrývají, přičemž nebyly stanoveny priority pro opatření, která mají být v rámci jednotlivých odvětví přijata. Strategická řídící úloha generálního sekretariátu vlády stále nebyla konsolidována. Poskytování veřejných služeb stále negativně ovlivňuje značná roztříštěnost kompetencí a zdrojů, zejména na místní úrovni a v chudých komunitách.

[8] SWD(2020) 522 final.

Byrokracie a nedostatečná schopnost poskytovat kvalitní služby, včetně těch digitálních, mají negativní dopad na občany a podniky, zejména v období krize. Dalšímu rozvoji trhu brání složité administrativní postupy pro zakládání podniků a regulační požadavky kladené na poskytovatele služeb, včetně regulovaných povolání. Snížit objem nevyhovujících výrobků dovážených ze zemí mimo Unii může pomoci posílená spolupráce mezi rumunskými orgány dozoru nad trhem a celními orgány. Nezávislosti státní správy brání častá reorganizace a nadměrné využívání nástrojů dočasné správy. Problémem zůstává provádění správy a řízení státem vlastněných podniků.

(25) Zásadní problém i nadále představuje nepředvídatelnost rozhodování. V období před krizí byla dodržena pouze asi třetina ročního vládního plánu. Počet přijatých mimořádných nařízení byl i nadále vysoký, což vyvolává nejistotu a může narušit investice. Například nařízení GEO 114/2018 mělo významné socioekonomické dopady na několik odvětví, včetně finančního sektoru. Zatímco ustanovení s nepříznivým dopadem na bankovní sektor byla zrušena, některá opatření, která mohou mít vliv na dlouhodobou životaschopnost penzijních fondů druhého pilíře, zůstávají v platnosti. Předvídatelnost a stabilita právních předpisů o zadávání veřejných zakázek jsou i nadále důležitými výzvami. I nadále problematická je efektivnost zadávání veřejných zakázek a nezvratnost určitých opatření, zejména zjednodušení předběžné kontroly. Ve zlepšování řízení, kvality a účinného využívání posouzení dopadu regulací bylo dosaženo jen malého pokroku. Neexistuje žádný institucionální rámec pro kontrolu kvality na vládní úrovni a stále se posuzují možnosti zřízení hodnotící komise pro posuzování dopadů. Fungování sociálního dialogu zůstává omezené, zejména na úrovni odvětví, přičemž smysluplné a trvalé zapojení sociálních partnerů je s ohledem na současnou krizi klíčové pro úspěch jakékoli strategie pro ukončování mimořádných opatření a oživení. Zavedený institucionální rámec pro konzultace není vhodným způsobem využíván k tomu, aby jej bylo možné promítnout do rozhodovacího procesu, a dostatečně nezapojuje sociální partnery do navrhování a provádění reforem. Jednání o změnách v zákoně o sociálním dialogu a o revizi hospodářských odvětví uvázla na mrtvém bodě. Je stále nejisté, zda budou zohledněna doporučení Mezinárodní organizace práce vydaná v dubnu 2018. Neexistence trvalého objektivního mechanismu pro stanovení minimální mzdy může mít negativní vliv na podnikatelské prostředí.

(26) Zatímco aktuální doporučení se zaměřují na řešení socioekonomických dopadů pandemie a na usnadnění hospodářského oživení, doporučení pro jednotlivé země z roku 2019, která Rada přijala dne 9. července 2019, se rovněž zabývala reformami, které jsou nezbytné pro řešení střednědobých a dlouhodobých strukturálních problémů. Daná doporučení jsou stále relevantní a během příštího ročního cyklu evropského semestru budou dále sledována. Uvedené platí i pro doporučení týkající se investičních hospodářských politik. Posledně zmiňovaná doporučení by měla být zohledněna při strategickém programování fondů politiky soudržnosti v období po roce 2020, mimo jiné i při přijímají zmírňujících opatření a strategií pro ukončování mimořádných opatření ve spojitosti s aktuální krizí.

(27) Tlak na bankovní sektor se po několika problémech v minulých letech zmenšil, neboť několik opatření, která v minulosti vyvolávala obavy, včetně bankovní daně, bylo počátkem roku 2020 zrušeno. Bankovní sektor byl na začátku krize COVID-19 dobře kapitalizovaný a vykazoval dostatečnou likviditu a podíl úvěrů se selháním klesl pod 5 %. Opatření, která vláda přijala na podporu domácností a podniků, zejména těch malých a středních, jsou rovněž důležitá pro zachování odolnosti bankovního sektoru a

schopnosti bank absorbovat otřesy. Komerční banky rovněž podnikly kroky na podporu klientů, jako je odklad splátek jistiny a úroků, prodloužení splátek úvěrů, zajištění likvidity v bankomatech a snížení poplatků za on-line služby. Rumunská národní banka dne 20. března 2020 snížila úrokovou sazbu měnové politiky a oznámila, že začne nakupovat státní cenné papíry denominované v RON na sekundárním trhu s cílem zajistit bezproblémové financování reálné ekonomiky a veřejného sektoru. Kvalita aktiv se navzdory přijatým opatřením, včetně obezřetnostní flexibility poskytované orgány dohledu, v následujících měsících pravděpodobně zhorší. V tomto ohledu přispěje k udržení kvality aktiv v bankovním sektoru zachování obezřetných úvěrových standardů a upřednostňování podpory životaschopných dlužníků. Kromě toho je důležitým předpokladem pro zachování aktivní úlohy bank při poskytování úvěrů ekonomice a při podpoře hospodářského oživení zajištění stabilního a předvídatelného regulačního prostředí.

(28) Významné změny právních předpisů a politický tlak na soudnictví v letech 2017, 2018 a během téměř celého roku 2019 ovlivnily účinnost, kvalitu a nezávislost soudního systému a jeho schopnost vyšetřovat a postihovat korupci na vysoké úrovni. Ačkoli vláda v současné době podporuje opatření na předcházení korupce a její postihování a projevila vůli zrušit některá z nejkontroverznějších opatření, Rumunsko dosud neprovedlo nezbytné legislativní změny. Tyto záležitosti jsou sledovány v rámci mechanismu pro spolupráci a ověřování. V rámci tohoto mechanismu Komise pokračuje v monitorování reformy soudnictví a boje proti korupci v Rumunsku. Tyto oblasti proto nejsou do těchto doporučení pro jednotlivé země určených pro Rumunsko zahrnuty, ale jsou důležité pro rozvoj příznivého socioekonomického prostředí v této zemi.

(29) Evropský semestr poskytuje rámec pro průběžné koordinování hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti v Unii, které může přispět k udržitelné ekonomice. Členské státy ve svých národních programech reforem na rok 2020 bilancují pokrok, pokud jde o plnění cílů udržitelného rozvoje OSN. Zajistí-li Rumunsko plné provedení níže uvedených doporučení, přispěje k pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje a ke společnému úsilí o konkurenceschopnou udržitelnost v Unii.

(30) V kontextu evropského semestru 2020 provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Rumunska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Rumunsku pro rok 2020. Posoudila také konvergenční program z roku 2020 a národní program reforem na rok 2020, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Rumunsku adresována v předchozích letech. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Rumunsku, ale také jejich soulad s unijními pravidly a pokyny, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie.

(31) Ve světle tohoto posouzení přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2020 a její stanovisko[9] je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1.

(32) Na základě hloubkového přezkumu Komise a tohoto posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2020 a konvergenční program z roku 2020. Tato doporučení zohledňují potřebu řešit pandemii a usnadnit hospodářské oživení jako první nezbytný krok k tomu, aby bylo možné korigovat nerovnováhy. Doporučení přímo zaměřená na makroekonomické nerovnováhy, jež Komise zjistila podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011, jsou promítnuta do doporučení č. 4,

[9] Podle čl. 9 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

DOPORUČUJE Rumunsku v letech 2020 a 2021:

1. Provádět fiskální politiky v souladu s doporučením Rady ze dne 3. dubna 2020[10] a přijmout veškerá nutná opatření k účinnému řešení pandemie, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení. Neprovádět trvalá opatření, která by ohrozila fiskální udržitelnost. Posílit odolnost systému zdravotní péče, a to i v oblasti zdravotnických pracovníků a zdravotnického materiálu, a zlepšit přístup ke zdravotním službám.

2. Zajistit přiměřené náhrady příjmů a rozšířit opatření sociální ochrany a přístup k základním službám pro všechny. Zmírnit dopady krize na zaměstnanost prostřednictvím rozvoje pružných uspořádání práce a aktivačních opatření. Posílit dovednosti a digitální vzdělávání a zajistit rovný přístup ke vzdělání.

3. Zajistit podporu likvidity pro hospodářsky prospěšné podniky a domácnosti, zejména pro malé a střední podniky a pro osoby samostatně výdělečně činné. Předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podpořit soukromé investice na podporu hospodářského oživení. Zaměřit investice na ekologickou a digitální transformaci, zejména na udržitelnou dopravu, digitální infrastrukturu služeb, čistou a účinnou výrobu a využívání energie a na ekologickou infrastrukturu, a to i v uhelných regionech.

4. Zlepšit kvalitu a účinnost veřejné správy a předvídatelnost rozhodování, a to i prostřednictvím odpovídajícího zapojení sociálních partnerů.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně

[10] Úř. věst. C 116, 8.4.2020, s. 1.